

Naročnina mesečno 25 Din, za tuzemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Velika Ljubljana

Datum 5. septembra 1935, ko so na Bledu kraljevi namestniki podpisali na predlog notranjega ministra dr. Antona Korošca ukaz o ustanovitvi velike Ljubljane, bo v bodoče eden najvažnejših datumov v zgodovini našega slovenskega mesta. Že danes moremo reči, da obstojajo sicer nekateri mali pomisleki proti snovanju velike Ljubljane, da pa večina argumentov, stvarnih in moralnih, govori za inkorporacijo okoljskih občin v Ljubljano in da je za ustanovitev velike Ljubljane velika večina ljubljanskih prebivalcev in prebivalcev občin ter krajev, ki so sedaj Ljubljani inkorporirani.

Minister dr. Korošec je torej ustregel vsem, da je uresničil to staro željo prebivalstva. Saj je znano, da so že prejšnji režimi nameravali izvršiti to inkorporacijo, toda da so proti temu nastali pomisleki, ki so po večjem delu osebne in strankarske narave. Saj se je na primer na debelo mešetarilo za inkorporacijo Viča, Most itd., toda so pri tem nekateri ljudje, ki so se tedaj smatrali važne, katerih važnost pa je z nastopom Stojadinovičeve vlade takoj izginila v brezpomembnost, stališče celo zahteva po nekaterih osebnih protislužbah, ako se izvede inkorporacija. Pomisliti moramo tudi, da takrat vsedločujoča JNS pravzaprav ni imela res nobenega strankarskega interesa, da bi se ljubljanskim prebivalcem pridružili še števili delavski in maloobrtniški volivci, pri katerih res ni mogla iskati dosti tal, saj je tla izgubljala in, kakor moremo s sigurnostjo trditi, tudi definitivno izgubila med starim ljubljanskim meščanstvom. Ko je izginila moč JNS, so padle zadnje zapreke in dr. Korošec je mogel na splošno zadovoljstvo izvesti ukaz od 5. septembra.

Dejansko pa je velika Ljubljana obstojala že poprej. Občine Moste, Vič, Šiška, dalje Štepanja vas, niso bile nič drugega kakor velika predmestja Ljubljane, ki jih je tesno vezalo vse polno vezi na mesto. Kmetiki značaj so te naselbine že davno izgubile. Njihovo prebivalstvo je živelo prav tak način življenja, kakor mestno. Ako pogledamo na načrt zazidave Ljubljane in okolice, nam je takoj jasno, da je to eno samo precej goste zazidano mesto, ki ga ne pretrga polje. Slehernemu ljubljancu in okolčanu je znano, da se hišni sistem iz Ljubljane nemoteno nadaljuje proti Mostem, enako na Tržaški cesti proti Viču in na Celovški cesti proti Zgornji Šiški. Prebivalstvo novo priključenih predmestij je po večini zaposleno v Ljubljani, obratno pa je tudi mnogo ljubljancev zaposlenih v predmestni industriji. Začuden je zato mestno prebivalstvo izpraševalo, kaj jih razlikuje od Ljubljancev, ko vendar nikjer niso naravne meje z okoljskimi obččinami izrazile in tudi nihče ne bi vedel, kje se Ljubljana neha in kod se prične sosedna občina, ako ne bi bilo mitne.

Mnogo je v teh predmestjih nastanjenih tudi uradnikov, državnih in javnih uslužbencev, ki so še bolj bridko občutili razliko med opevanjem mesta in okolice. Zato so ti sedanjio inkorporacijo najbolj pozdravili.

Tudi v drugih zadevah je bila okolica tesno povezana z Ljubljano. V vseh teh okoljskih obččinah je napeljan ljubljanski vodovod, gori ljubljanska elektrika, plin, Ljubljano in predmestje so vezali v marsikaterem oziru sporazumi o sodelovanju in končno vemo tudi, da se ljubljanski policijski okoliš razteza tudi na te občine. Z inkorporacijo se ljubljanski policijski okoliš ne bo prav nič razširil, kvečjemu ako izvezamo Štepanjo vas, kjer opravljajo policijsko službo orožniki.

Naravni razvoj zadnjih desetletij je bil v Ljubljani tak, da se je naše mesto širilo izključno na sever, vzhod in zahod, torej v sosedne občine, prav malo pa na Barje, ki sicer spada že od nekdaj pod ljubljansko mestno občino, ki pa ni pripravo za širjenje mesta. Uradnik, obrtnik, delavec, ki si je hotel zgraditi svoj lasten dom je šel pač raje v Zgornjo Šiško, v Rožno dolino, mesto na Barje. Mesto samo v ožjem smislu je takorekč že dolgo zazidano, redke parcele, ki so še na razpolago, pa so za malega človeka drage. Z inkorporacijo sosednih občin se zaključeno nenaravno stanje, da večina prebivalstva teh občin stanuje v eni, dela pa v drugi občini.

Smešno so pomisleki in bojazni, da bo Ljubljana z inkorporacijo teh občin dobila kmetiki značaj. Tudi če bi bilo to res, bi za Ljubljano ne bilo šramotno, saj imamo v Jugoslaviji celo vrsto mest in tudi večjih kot je Ljubljana, katerih teritorij je ogromen, zazidana ploskev pa sorazmerno majhna. Le pogledmo na banaška mesta, na števila na slavonaska mesta, pa tudi v Srbiji je tako. Za Ljubljano pa to ne bo veljalo niti po inkorporaciji, ker imajo tudi novo priključeni deli izključno mestni značaj, imajo že celo ponekod tlakovana cestišča, kanalizacijo in druge naprave, ki so za mesto potrebne. Mestni občini tudi ne bo preveč nujno ustanavljati kakšen agrarni referat, ker ga dosedaj ni imela niti za Barje, ki ima vse bolj izrazit kmetijski značaj. Tiste njivice v Zgornji Šiški in proti Ježici niti ne pridejo v poštev.

Kakor je možno na lahek način izvesti inkorporacijo velike Ljubljane v upravno-političnem oziru, tako nastanejo na drugi strani izredno težki finančno-gospodarski problemi. Veliko je vprašanje, ali bo dosedanja Ljubljana z inkorporacijo predmestij kaj pridobila, ali pa bodo pridobila predmestja. Finančni položaj Ljubljane je vse prej kot rožnat. Vendar pa ima dosedanja Ljubljana celo vrsto mestnih podjetij in še dokaj donosnega premoženja, medtem ko inkorporirana okolica dejansko nima premoženja in kolikor ga ima, je sterilno, to je, da ne donosa dohodkov. Ne moremo šteti med premoženje okolice šolskih poslopjij, cestišč in raznih javnih naprav. Pač pa vemo, da so okoljske občine tudi močno zadolžene, vendar pa ti dolгови niso takšni, da jih ne bi moglo tamkajšnje prebivalstvo, tudi če ne bi bilo priključeno Ljubljani, kriti samo. Tako ima na primer okoljska občina Vič 3.576.000 Din dolga, po večini ljubljanski Mestni hranilnici. Hranilnici dravske banovine in podjetju Dukič. Obresti teh dolgov znašajo 7 do 9%, amortizacijska doba je povprečno na 20 let. Med priključenimi obččinami je najbolj zadolžena Zgornja Šiška, to pa zaradi zgradbe novega šolskega poslopja, ki je veljalo 2 in pol milijona dinarjev. Skupno ima ta občina pri Mestni hranilnici, Banovinski hranilnici in Kmetijski posojilnici ter Kreditnem zavodu 3.506.000 Din dolga, dasi je

Abesinsko-italijanska vojna

Boji v danakilskih puščavah

Hude težave vsled pomanjkanja vode, zaradi vročine in strašnih bolezni

Francoska poročila:

Dve italijanski olenzivi

Pariz, 21. oktobra. AA. Po poročilih agencije Havas se je pričelo na vzhodni italijanski fronti novo prodiranje v danakilsko puščavo. Italijanska vojska napreduje v dveh kolonah. Prva kolona pa se je preveč oddaljila od druge, tako da je izgubila ves kontakt z zaledjem. Nastalo so hude težave zaradi pomanjkanja vode in vročine, tako da so jo morali oskrbovati z vodo s pomočjo letal.

Pariz, 21. okt. AA. Posebni dopisnik Agencije Havas poroča z bojišč:

Borbe okrog Dagerja na somalijskem bojišču, ki so ga zavzele italijanske čete, pomeni velik vojaški in strateški uspeh. Dagerje leži 200 m nad morjem in pomeni pravi ključ za pot v Harar, obenem pa tudi ključ najvažnejšega abesinskega obrambnega sistema v tistih krajih. Kakor poročajo, se je borba vršila med neurjem in nalivom. V borbo je poseglo tudi letalstvo. Obstreljevalo je sovražne čete s strojnimi. Smatrajo, da so abesinske izgube zelo velike, dočim so na italijanski strani malenkostne. Čete generala Grazianija prodirajo v dveh pravcih po cesti proti zapadu, ki vodi v Ferisavel in po cesti, ki pelje naravnost v Harar.

Asmara, 21. oktobra. AA. Havas poroča: Po že javljenih poročilih so Italijani na somalijskem bojišču zavzeli Skilavo. Italijani prodirajo v smeri Gorahaja, kjer pripravljajo Abesinci, kakor kaže, močnejši odpor. Tod ima svoje čete ras Nasibu. Čete mu prihajajo iz Hararja. Močne okrepitve prihajajo tudi z jugozapada. Te čete pošilja ras Destu, poglavar plemena Boroanov. Italijanski letalci so bombardirali in zažgali Burdodi in Dager, ki sta važni strateški točki na reki Vebi Zubeli.

Kužne bolezni

Abesinci še vedno koncentrirajo svojo vojsko v deželi Tigri. V Addis Abebi vedno bolj prevladuje prepričanje, da Italijani sprito nevdružnega podnebja, kužnih bolezni, pomanjkanje vode in obupnega odpora abesinskih plemen, ne bodo več mnogo prodrli v ozemlje te dežele.

Pod vzhodnim gorovjem Musa Ali gradijo velike kolone delavcev novo cesto. Večina od njih pa je zbolela na obeh. Zdravniki so ugotovili, da so jim vdrli v oči delci kaktusov, ki so jih morali posekati pri trasiranju nove ceste. V mnogih primerih se je pojavilo zastupljenje krvi.

V več krajih so Abesinci prišli italijanske voľune in jih bodo vse prepeljali v Addis Abebo. Eden izmed njih je hotel pobegniti in je skočil v reko. Tam ga je takoj napadlo več krokodilov, in ga raztrgalo.

Angleška poročila:

Strašne bolezni razsajajo

London, 21. oktobra. AA. Reuter poroča iz Port-Saïda: Italijanski delavci, ki se bolni vračajo domov, popisujejo »afriški pekcl« in pravijo, da je podnebje v Masavi tako strašno, da niti za veliko plačo, ki jo tam dajejo delavcem in obrtnikom, ne bi šli prostovoljno tja.

Ti glasovi so tako delovali na osem tisoč Italijanov živčeh v Port-Saïdu, da se jih je samo 25 javilo na poziv italijanskega konzulata, ki išče delavce za Masavo.

Reuterjev dopisnik pravi, da ni nikakaj tajnost več, da čedalje bolj pada navdušenje Italianov v Port-Saïdu za transporte italijanskih čet, ki gredo skozi Sueški prekop v Somaliijo.

Med tem prihaja v Abesinijo vedno več orožja in streliva. Poročevalec Reuterjeve agencije, ki se nahaja neke ob Sueškem kanalu, pravi da je za Italijane nastala nova težava zaradi oskrbe z vodo. Med Italijani se je pojavila neka bolezen v obliki izpuščajev na spodnjem delu telesa, ki se nočejo zaceliti. V mnogih primerih se je pojavilo tudi vnetje pljuč ter ledvice ter malarija. Poročevalec pravi v svojem poročilu, da je 35.000 delavcev poslalo generalu de Bona petico, v katerem ga prosijo, naj jih uvrsti v vojsko, ker bi se raje borili, kakor gradili ceste. General de Bona ni mogel sprejeti njihove zahteve in je v svojem odgovoru poudaril, da je njihovo delo na cestah brezpogojno potrebno za njihovo zmagi.

Rim, 21. okt. AA. Agencija Havas poroča: Zavzetje Dagerja je posebne važnosti zato, ker je pokrajina okrog Šabela dokaj rodna, dočim so ostali kraji brez vode in popolna puščava.

manjša od Viča in manjša od Most, ki imajo pri Hipotekarni banki pod zelo ugodnimi pogoji, dalje pri Mestni hranilnici pod navadnimi pogoji skupno le 2.427.000 Din dolga. Ni še gotovo, kolikšen del dolga odpade na veliko Ljubljano od priključenih delov očin Dobrunj, Polja, Šmartna in Ježice Vendar bo to le malenkost.

Ljubljana pridobi a priključenimi deli okoli 20.000 prebivalcev, katerih davčna moč je šibkejša od ljubljanskih ter je manj davkoplačevalcev. Priključenim krajem so imeli v l. 1934 okoli 1.400.000 predpisane državnega davka. Sedanja mestna doklada znaša 75%. Torej bi mestna občina dobila na dokladi kakšnih 600.000 Din. Proračuni priključenih občin so bili: Vič 790.000 Din, Šiška 690.000 Din, Moste 1.800.000 Din. Malenkosten prebitek je imel Vič in to le v l. 1932. Za priključene dele drugih občin ni podatkov, ker so ti deli le malenkostni. Seveda se bo povsod dohodek mestne občine tudi pri trošarini, pri taksah in pri drugih

Uradno poročilo št. 24:

General Grazziani napada

Rim, 21. oktobra. AA. Agencija Stefani poroča: Ministrstvo za tisk in propagando je izdalo tale štiri in dvajseti komunik:

General Grazziani javlja, da je 18. oktobra 10 italijanskih letal bombardiralo abesinsko garnizijo v Dageriji ob reki Bisebeli. Nekatera letala so poškodovale sovražne krogle.

Neki oddelek je pod poveljstvom majorja Fave izvršil napad in kljub ogorčni obrambi Abesincev zavzel postojanke za abesinsko fronto pri Dageriji. Abesinci so morali svoje postojanke zapustiti in pustiti dva topa, dve strojnici, dva tovorna avtomobila in več sto pušk ter mnogo municije. Na abesinski strani je padlo 50 vojakov, na naši pa 14, 40 jih je pa ranjenih. Na tem odseku somalske fronte se bore na italijanski strani tudi oddelki sultana Ololdina, ki je prišel na našo stran. Prosil je, da bi se smel boriti skupaj z nami, da dokaže svojo lojalnost. Po zmagi je zdaj vsa pokrajina Savali v naših rokah.

Italijansko uradno poročilo

o težavah napredovanja

Rim, 21. oktobra. b. Zaradi številnih poročil Italiji sovražnega tiska o izredno slabem napredovanju italijanskih čet in zaradi poročil, da so se v prvih bojnih vrstah nahajali le domačini, ki jih Italijani imenujejo Askari, medtem ko redne italijanske čete in fašistična milica čakajo v ozadju, dokler Askari ne končajo svojega posla z največjimi izgubami, se uradno poroča sledeče:

Če se pregleda zemljišče, na katerem se vodijo borbe, se mora priznati, kako neugodno je to področje za napredovanje. Zaradi tega gre na tem terenu napredovanje in osvajanje zelo počasi. Na tem zemljišču so mogoče zasede na vsakem koraku. Vsled tega so italijanske čete prisiljene, da metodčno napredujejo po starorimskem vzorcu, le z modernim orožjem. Na prvem mestu napreduje letalstvo, ki pregleduje zemljišče in čisti sovražnika, kjer je to potrebno, uničuje vojne objekte nasprotnika in ga išče. Nato pride gorsko topništvo, ki prihaja v teh krajih edino v poštev. Za gorskim topništvom pridejo v večjem številu strojnice in šele na četrtem mestu prihaja v poštev pehota, ki ima nalogo, da zasede očiščeno zemljišče. Povdarja se, da je v Vzhodni Afriki mogoča le taka taktika, ker bi bile izgube vojaštva prevelike in v nobenem razmerju z zavojevanim ozemljem.

Abesinski cesar upa v zmago

Pariz, 21. oktobra. AA. Nocoj ob 20.30 je blagovolił Nj. Vel. cesar Haile Selasi podeliti potom radija, posebnemu poročevalcu največjega večernika na svetu »Paris Soire«, ki se tiska v poldrugi milijonu izvodov, izredno zanimivo izjavo: Intervju je bil prenešen potom velike francoske državne postaje za radio Paris PTT.

Po pojasnitvi sedanjega položaja v Addis Abebi, je posebni poročevalec tega lista vprašal cesarja Haile Selasija: Kakšno stališče zavzema sedaj Abesinija v sporu, ki ji je bil podtaknjen?

Cesar je odgovoril v izvanredno točen francoskem jeziku:

Kakor vam je znano, Abesinija ni nikoli mislila na to, da bi se bojevala s kakršnokoli državo na svetu. Naše ljudstvo je miroljubno, peča se s kmetijstvom ali živinorejo, ter se ni nikoli bojevalo, pa tudi agresivno ni. Vsilili so mu strahovito vojno. Kakor vam je znano, nas je Italija napadla potem, ko je zbrala v Eritreji in Somaliiji veliko število čet iz svoje države.

Naši vojski se naglo pripravljajo. Po končani mobilizaciji se zdaj zbirajo. Prepričan sem, da sovražniki ne bo dosegel svojih ciljev.

Posebni poročevalec je nato vprašal: Kaj misli vaše Velikanstvo o akciji Zveze narodov?

Cesar je odgovoril: V tem oziru sem zelo zadovoljen. Prepričan sem, da obstoja mednarodna ustanova, ki podpira mednarodno moralo. Zelo srecen sem, da sta tako svet Društva narodov, kakor skupščina Društva narodov soglasno proglasila Italijo kot napadalca. Naš položaj je zdaj jasen: Mi smo napadeni in se bomo zato branili. Naš edini cilj je odbiti napadalca.

Pe teh izjavah se je posebni poročevalec »Paris Soire« zahvalil abesinskemu cesarju Haile Se-

Abesinska poročila:

Prihodnji teden spopad v Makali

Pariz, 21. okt. b. Po vesteh iz Addis Abebe se prihodnji spopad lahko pričakuje v najkrajšem času v področju Makale. Italijanske vojne sile napredujejo v tej smeri zelo resno. Ras Kassa je dobil okrepitve z jugozapada. Na južni fronti tudi večeraj ni prišlo do nobenih večjih operacij zaradi deževja, ki ovira Italijane v napredovanju, kar pa seveda ne moti Abesincev, ki spretno izkoriščajo odmor in dobivajo neprestano nove okrepitve. Abesinci bodo na vsak način skušali braniti mesto Gorohaj, kjer se križajo karavanska pota v ogadenski pokrajini in kjer so tudi najvažnejši izviri vode. Če bi se Italijanom posrečilo zasesti Gorohaj, bi jim bila s tem odprta pot tudi v Harar.

Muso Ali zavzeli Abesinci

Addis Abeba, 21. okt. b. Na severnem bojišču se opaža močna koncentracija abesinskih vojnihi sil. Priznava se na uradnem mestu, da se iz gibanja abesinske armade vidi popolnoma jasno, da se to gibanje vrši po v naprej določenih načrtih in da bo oborožen odpor Abesincev sledil v ugodnem trenutku in seveda tudi na ugodnem položaju.

Po daljšem času so prispele vesti s tretjega bojišča ob gorovju Musa Ali. Ta položaj je po angleških vesteh zasedla abesinska vojska z naskokom ter ga očistila Italijanov. b. Addis Abeba potrjuje, da so danakilski vojaki obkolili močnejše oddelke italijanskih askarijev ob gorovju Musa Ali in jih prisilili z izstradanjem, da so se udali.

Iz Eritreje beže v Sudan

Doznava se, da so nekatera plemena v italijanski Eritreji zbežala v egiptski Sudan z živino, ker nočejo, da bi jim jo Italijani rekvirirali.

Na južni fronti so Italijani po še nepotrjenih vesteh zavzeli pet večjih vodnjakov okrog Gerlogubija. Abesinska radijska postaja v Gerlogubiju pa deluje še nadalje. Večjih borb na fronti ni bilo.

Orožje v Abesinijo

Preko Berbere (v angleški Somaliiji) in Dži butija so bili te dni poslani v Abesinijo izredno veliki transporti orožja in streliva.

lasiju pred radijskim aparatom, da je dal tako izredno važno izjavo. Cesar Haile Selasi, se je nato umaknil, nakar je posebni poročevalec dal po radiu še nekaj kratkih poročil o zadnjih dogodkih v Addis Abebi in v Abesiniji. Med drugim je javil, da je treba v najkrajšem času pričakovati pomembnih operacij. Netočne so posebno vesti, ki se širijo o izdaji posameznih poglavarjev. Dozdaj še noben pravi poglavar ni izdal svojega cesarja. Vsi brez razlike so ostali zvesti cesarju Selasiju in svoji domovini. Glede rase Gukše je posebej poudaril, da nima tistega pomena, ki mu ga v posebnih brzojavkah z neke strani dajejo, marveč je bil podrejen organ, ki se je nahajal pod poveljstvom rase Sejuma. Z rasom Gukšo je odšlo prav majhno število vojakov, čeprav trde v svetovnem tisku, kakor da se je z njim udačlo tisoče in tisoč vojakov.

Poročevalec javlja nato, da so italijanska letala večeraj letela zelo nizko, in na severnem kakor na južnem bojišču obstreljevala s strojnimi pšenična polja, misleč, da se v njih skrivajo abesinske čete. Tod pa ni bilo abesinskih vojakov.

Danes popoldne je odšlo na bojišče 10.000 vojakov cesarske garde. Cesarska garda bo posegla v borbo na eritrejskem bojišču. Cesar je pristal na odhod teh elitnih čet, ker so opelovano zahtevalo, da se bore proti napadalcu in zavojevalcu.

Addis Abeba, 21. oktobra. AA. DNB poroča: Poveljstvo nad odsekom na severnem bojišču, ki mu je poveljeval ras Gukša, ki je prestopil k sovražniku, je prevzel ras Kasa. Imenovanje rase Kasa za poveljnika na tem odseku smatrajo za dokaz, da so Abesinci sklenili ustaviti tod italijansko ofenzivo. Tekom današnjega dne je bilo italijansko letalstvo na tem odseku zelo delavno.

možnost cenejšega kupovanja s strani prebivalstva središča mesta itd. Naravna potreba je torej ustvarila veliko Ljubljano in naj nas ne motijo pri tem malenkostni pomisleki glede občinskih dolgov in trošarinske meje.

Vemo pa, da bodo mogli ta in druga težka vprašanja urediti le pravi zastopniki ljudstva v novem občinskem svetu, ki bo predstavljal in upravljal veliko Ljubljano, in da morajo biti v novi veliki občini pravično zastopani vsi novo priključeni kraji po močeh, ki jim ljudstvo zaupa.

Razvoj Ljubljane še ni zaključen in tako opazamo, da se mnogo gradi tudi v občinah, ki še niso priključene, to je na Ježici in v St. Vidu. Ne bo dolgo in bo zazidana črta tesno povezala velike Ljubljano s St. Vidom, pa tudi z Ježico. Nastala bo nova potreba za novo inkorporacijo in morda bo že naš rod dočakal, da se bo uresničil stari sen vseh Slovencev, ko bo Ljubljana resnično veliko mesto.

Artur Henderson umrl

Iz Londona je prišla vest, da je po daljšem bolehanju umrl bivši zunanji minister v angleški delavski vladi in sedanjí predsednik razorožitvene konference Arthur Henderson.

Ne samo zato, ker spada pokojni med velike državne največje svetovne imperije, zasluži, da se ga v našem listu spomnimo, ker je bil tudi vzor-mož delavskega gibanja, ki je prišel iz revne delavnice kot samouk na najvišja mesta v upravi angleškega imperija. Naj zadoštuje par vrstic o zanimivi življenjski poti tega delavskega državnika, ki do svoje smrtne postelje ni nikoli zatajil svojega porekla niti svojih idealov iz mladih dni.

Rodil se je 1. 1863 v Glasgowu v revni kovinarski družini. Tudi sam je po izstopu iz šole moral v jeklarino in si služiti kruh ter pomagati preživljati svoje številne brate. V družini je vladalo strogo krščansko življenje in iz tega domneva ožračja Arthur nikoli ni prišel. Njegove sposobnosti, njegova poštenost in njegova stroga disciplina so ga kmalu dvignili iznad glav drugega delavstva, tako, da je bil kmalu izvoljen za tajnika strokovne zveze kovinarjev podjetja, v katerem je delal. Dvignil se je v strokovnih organizacijah vedno više, postal tajnik škotske zveze kovinarjev, organizator političnih združenj delavstva in bil slednje poslan v mestni svet Glasgowa kot zastopnik kovinarjev. Njegove osebne sposobnosti ter milina, s katero je širil svoje ideje, so ga usposobile za osrednje strokovno pisarne v Londonu, kjer je pokazal vrhu tega še velik organizatorični talent. L. 1909, 40 let star, si je priporočil privrati poslanski sedež v parlamentu ter postal takoj vodilni organizator stranke. L. 1908 je že postal predsednik Labour stranke, ki se je pod njegovim vodstvom v velikanskih skokih od volitev do volitev razmahnila v najmočnejšo politično organizacijo Anglije. Ko je izbruhnila vojna je vstopil v Asquithov kabinet in s tem pokazal,

da je angleški delavec, kadar je domovina v nevarnosti, Anglež in samo Anglež. Ko se je socialistična internacionala l. 1917 zbrala v Stockholmu je dosegel Henderson, da je tudi angleška vlada odposlala tja delavsko odposlanstvo. Lloyd George ga je poslal nato v Petrograd, da bi takratni Kerenskijski vladi pomagel nadaljevati vojno. Toda boljševiki so Kerenskijsko vrgli in Henderson je moral nazaj v London, kjer si je med tem osvojil predsedniško mesto Labour stranke Ramsay MacDonald. Arthur Henderson je to ponižanje sprejel in se je zadovoljil z vplivnim mestom generalnega tajnika delavske stranke in stalnega delegata pri II. internacionali.

L. 1924 je Ramsay MacDonald postavil prvi delavski vladno in je Hendersona poklical v notranje ministertvo, kjer se je hitro uveljavil. V drugi vladi Ramsay MacDonalda od 1929 do 1931 pa je bil Henderson zunanji minister ter kot takšen skupno z Briandom, Stresemannom in Curtiusom izdeloval razne načrte za pomiritev Evrope. Youngov načrt za Nemčijo je plod njegove pobude. Pomorski sporazum med Ameriko, Anglijo, Francijo, Japonsko in Italijo pa je po priznanju vseh, sed njegovih osebnih naporov in njegovega izrednega daru za pogajanja.

L. 1931 je Ramsay MacDonald sestavil tako imenovano narodno vladno. Arthur Henderson se s tem korakom ni strinjal in je raje izstopil iz vlade ter prevzel zopet vodstvo Labour stranke, v kolikor je ni sledilo MacDonaldu v vladno veščino. Toda angleška vlada nikakor ni marala izgubiti njegovega plodnosnega sodelovanja in ga je imenovala za svojega zastopnika na razorožitveni konferenci v Ženevi, kjer pa je bil takoj izbran za stalnega predsednika razorožitvenih konferenc. Morda še nikdar noben državnik ni imel manj hvalnežne naloge, kot jo je imel Henderson kot predsednik razorožitvene konference. Njegova najboljša volja, vse njegovo prigrigovanje, vse njegove prošnje in rotnje niso izdale nič. Oboroževanje je šlo svojo pot naprej. Ko je prišel v Nemčijo na oblast Hitler, je bila tudi ideja razorožitve pokopana. Najbrže je ta neuspeh strel odprlo silo tega glasovskega delavca bolj kot pa truda polna življenjska pot in številni njegovi leti. Kruta dejstva so pod svojimi razvalinami zasula tega, nekakega idealista, ki je bil tudi vse svoje življenje silno pobožen mož. Najbolj srečen je bil, če je ugnel ob nedeljah v metodistični kapelici v Golder Green v severnem delu Londona, kjer je po običaju metodistične verske skupine prevzel nedeljske pridige in razluge sv. pisma. Morda ravno ta slednja poteza njegovega značaja pove več, kakor vse, kar je v svojem življenju storil in ga najbolj pravilno označuje kot voditelja angleškega delavstva, a označuje tudi angleško delavsko gibanje samo.

Zgodovina bo z velikimi črkami beležila Hendersonovo ime kot poštenega krščanskega delavskega voditelja, ki je stranko privedel do največjega razmaha, a tudi kot državnika, ki se je brez sol iz revne delavske hišice povzpela na vodilna mesta človeštva.

Važna seja angleškega parlamenta

Danes govori sir Samuel Hoare

London, 21. okt. c. Angleška vlada pripravlja z veliko resnostjo zaključno zasedanje angleškega parlamenta, ki se začne jutri in se bo končalo v petek. Vsi vodilni člani vlade bodo govorili, med njimi Baldwin, Hoare, MacDonald in Neville Chamberlain. Od opozicije bodo govorili vsi voditelji strank.

Ministrski predsednik Baldwin je danes ves dan konferiral v predsedstvu vlade. Najprej je sprejel notranjega ministra Simona in z njim doletel potek volitev, nato pa sta prišla k njemu oba lorda angleške mornarice. Gre za to, da se še te dni izda prvo povelje ladjam v Sredozemskem morju, da naj se začne umikati tuko, da ne bodo ovirale pogajanj med Italijo in Anglijo. Vsa debata v parlamentu bo namreč usmerjena v tej smeri in vlada noče, da bi kdo v parlamentu mogel v tem oziru vladi kaj očitati. Volitve v parlament se bodo vršile najbrž v nasprotju s Mir ali vojna in vlada noče, da bi ji pri začetku jutrišnje debate vodja delavske opozicije major Athlee mogel vreči očitek, da ni storila vse, da bi pomirjevalno vplivala na razvoj dogodkov.

Da se bo vršila debata v tej smeri, dokazuje tudi uradno sporočilo Reuterja, ki pravi, da je vendarle pričakovati, da bo Italija že pred 31. okt. v Ženevo sporočila pogoje miru v Afriki. Kot uvid tej novi dobi razvoja bo jutri prvi govoril v parlamentu zunanji minister Hoare, ki bo sicer najbrž ponovil to, kar je povedal v Ženevi, vendar

bo pa bolj neposreden in stvaren z ozirom na najnovejši razvoj na bojišču. Najvažnejši dan debate pa bo v petek, ko bodo govorili Baldwin, Chamberlain in za zaključek Ramsay MacDonald, ki je ta parlament pripeljal v zbornico in bo njegovo zasedanje tudi zaključil. To bo zadnja seja parlamenta. Novi kandidati morajo biti sporočeni do 4. novembra, 14. novembra pa bodo volitve.

Lloyd George napada

London, 21. okt. b. Lloyd George je pričel veliko volilno kampanjo ter je imel včeraj pred zborovalci velik govor. Izredno ostro je napadel vlado zaradi njene sedanje taktike proti Italiji. Dejal je, da je ta taktika slaba, ker Velika Britanija niti ob času japonske invazije na Kitajskem niti v času vojne v Gran Chacu med Bolivijo in Paragvajem ni zavzela svojega stališča. Takšni eksperimenti v zunanji politiki Velike Britanije so nevarni in rušijo temelje, na katerih je doslej temeljila njena zunanja politika. Najslabše pa je to, ker se je od Italije zahtevalo, da odpokliče in prekrine vse svoje vojaške mere v trenutku, ko je Italija z ogromnimi stroški koncentrirala svoje čete čez Sredozemsko morje v Vzhodni Afriki. Vsakomur je moralo biti jasno, da Italija tedaj ni mogla umakniti svojih čet in žalostno je, da je Anglija v takem trenutku nastavila Italiji nož na grlo.

Nova trozveza Španija-Portugal-Anglija za nadzorstvo Atlantika in Sredozemlja

Madrid, 21. okt. SE. Portugalski zunanji minister je nenadoma prišel v Madrid, da opravi uraden obisk španski vladi. Prihod portugalskega državnika je povzročil v političnih krogih največjo pozornost, ker je to po dolgih letih prvi uradni obisk aktivnega portugalskega ministra pri svoji sosedni Španiji. Španska vlada je priredila na čast portugalskemu ministru celo vrsto slovesnih sprejemov in španski ministri so v senzacionalnih govorih slavili prijateljstvo med obema državama, ki sta zasedli španski polotok.

V zvezi s tem obiskom objavljajo nekateri listi, med njimi »ABC« in »El Debate« poročila svojih diplomatskih sodnikov, češ, da se španska, portugalska in angleška diplomacija že dlje časa trudi, da bi vsaj Španija in Portugalska sklenili med seboj prijateljski pakt o ne-napadanju in gospodarskem sodelovanju. Listi navajajo tudi članek, ki je izšel v portugalskem poluradnem dnevniku »Diário de Notícias« v Lizboni, da angleška vlada ni samo privolila v sklenitev takšnega pakta, marveč celo sama sili, da se čimprej podpisne, »ker da je v interesu miru v zapadni Evropi in v Sredozemskem morju. Potemtakem ne gre samo za dvostranski pakt, ki bi se sklenil med Španijo in Portugalsko, marveč za pravo trozvezo Španija-Portugal-Anglija, ki bi imela nalogo nadzorovati Atlantski ocean in Sredozemsko morje. Angleška vlada je bila prisiljena, da sklenjevanje takega pakta sili zaradi najnovejših mednarodnopolitičnih dogodkov, ki ogrožajo nevtralnost Sredozemskega morja.

Naravno je, da je ta vest vzbudila v političnih krogih Madrida ne samo veliko pozornost, Dunajska vremenska napoved: Megleno, padavine, sneg.

Kongres katoliških Flamcev

V manifestu javljajo, da so Flamci poseben narod v skupni državi

Anvers, 21. oktobra. AA. V soboto in nedeljo se je tu vršil kongres flamske katoliške federacije. Včeraj je bil objavljen manifest, v katerem naglašajo, da predstavljajo Flamci poseben narod in da mora država ta narod podpirati. Proglas zahteva jačo borbo proti zakonu o uradnem jeziku. Započeti se mora pokret pod geslom: Flamci so gospodari v svoji hiši! Ne glede na spremembe v strukturi belgijske države, se mora flamski narod kulturno in gospodarsko osamosvojiti, predvsem pa so potrebne naslednje reforme: revizija zaka-

nov, ki se nanašajo na uporabo jezika v državnih upravi in zlasti v Bruslju, razdelitev centralnih državnih ustanov na sekcije s flamskim in francoskim uradnim jezikom, splošna politična amnestija, določitev jezikovnih mej, ustvaritev dvojezičnega sistema za Bruselj, ustvaritev sorazmerja med Flamci in Valonci v vseh uradih in državnih ustanovah, imenovanje belgijskih zastopnikov v inozemstvu, ki so flamskega pokolenja in poznajo flamsko kulturo in jezik, ter enakopravnost Flamcev v vseh kolonialnih zadevah.

Seja vladnega kluba JRZ

Dosedaj se je zapisalo v klub že 132 poslancev

Belgrad, 21. oktobra. m. Danes dopoldne so imeli v narodni skupščini sejo poslanci vladnega kluba, ki se bo pretvoril v politični klub poslancev JRZ. Seji so prisostvovali tudi vsi ministri s predsednikom dr. Stojadinovićem in notranjim ministrom dr. Korosecem na čelu. Izvoljen je bil poseben organizacijski odbor, ki mu predseduje poslanec Dragiša Cvetković. Ta odbor mora izvršiti v smislu sejnih sklepov tekom desetih dni vse delo na organizaciji političnega kluba poslancev JRZ. Po tem roku bo zopet sklicana seja, na kateri bo konstituiran odbor. Na seji je govorilo več govornikov. Predlagano je bilo tudi, naj bi postal predsednik novega kluba sam predsednik vlade dr. Stojadinović, kar so nato zahtevali tudi vsi ostali navzoči poslanci z velikim odobravanjem in navdušenjem. Dr. Stojadinović pa je vstal, se zahvalil za zaupanje, nato pa sporočil, da žal ne more sprejeti tega mesta, ker da ni poslanec, temveč senator. Imel je tudi krajši govor, v katerem je dejal, da sedaj vse raje prihaja v ta klub, ki ga vidi kompaktnega in ki tudi hoče podpirati vlado za normalizacijo političnih razmer. Govor so navzoči poslanci sprejeli z gromkim odobravanjem in plaskanjem. Na seji je bila sprejeta tudi resolucija, ki se glasi: »Narodni poslanci, člani političnega kluba JRZ, so na današnji seji sklenili: 1. Da se takoj pristopi k organiziranju političnega kluba JRZ. 2. Da se organizacija zaupa posebnemu organizacijskemu odboru z Dragišo Cvetkovićem na čelu.« Od Slovencev je pristopil v ta klub dr. Vebler.

Ustanovitev političnega kluba JRZ je zaletela v tukašnji politični javnosti na povolne komentarje. Splošno poudarjajo, da bi se ta klub moral osnovati že prej. Člani vlade so mnenja, naj se organizacija vrši postopoma in počasi, ter so pristali na organizacijo kluba že tedaj, ko je tudi skupščina sama prišla z zahtevo in željo po organizaciji tega kluba. Poslanci, ki so to zahtevali, poudarjajo, da se bodo moči, ki podpirajo sedanjno vlado, pri ustanovitvi kluba tesneje povezale.

Ze snoči se je pričelo z vpisovanjem v ta novo ustanovljeni klub. Vpisalo se je takoj 80 poslancev. Vpisovanje pa se je danes nadaljevalo in je opoldne bila dosežena številka 132. Pričakuje se, da bodo vstopili v klub tudi nekateri poslanci, ki so še včeraj iz osebnih ali drugih motivov oddali pri volitvah predsednika narodne skupščine svoj glas za Čirića. Zato je pričakovati, da bo klub, ki ima sedaj že relativno večino v skupščini, v kratkem imel tudi absolutno večino. Je pa tudi precej narodnih poslancev, ki ne mislijo vstopiti v ta politični klub, vendar ti narodni poslanci podpirajo vlado pri izvedbi njenega programa za normalizacijo razmer. To so poslanci, ki doslej še niso bili organizirani v nobenem klubu. Ko se na tej strani ustvarja nova močna skupina poslancev, ki bo podpirala vlado, vlada na drugi strani med ostalimi frakcijami velik razkroj. Tako imamo že sedaj več poslanskih klubov, ki delujejo samo v tem pravcu, nastopajo sovražno proti sedanji vladi radi tega, ker hoče ta vlada narodu povrniti vse njegove svobode, ki so mu jih prej oni odvzeli. Ti klubi pa niso kompaktni, ker je v njih mnogo frakcij.

Tudi danes so še slovenski liberalni kmetijski, h katerim se prištevajo poslanci Mravlje, Koman, Dobovišek, Hočvar, Jančič, Janžekovič, Lenarčič, dr. Lavrenčič, Pleskovič, Gorenjak, Režek in dr. Riko Fux, iskali zavetišča v tem, da organizirajo svojo posebni tako zvaní skupščinski delovni klub, da bi obrnili na seji vsaj malo pozornosti nase. Mislijo namreč, da bodo v skupščini, v kateri se pa itak s svojim delom niso izkazali, dosegli to s tem, če bi se jim posrečilo pritegniti še maloštevilno Prekovo skupino, nadalje 7 vojvodinskih poslancev in še par poslancev. V ta namen je bila danes dopoldne seja, na kateri so sklenili, da se bodo jutri zopet sestali in ustanovili svoj klub. Od ostalih slovenskih poslancev so pa vsi v neodvisnem poslanskem klubu, to je pohorci: Prekoršek, Lukačič in Turk. Poslanec Mohorič, o katerem so mislili, da bo istotako vstopil v ta klub, tega še ni storil. Ravno tako pa tudi ne poslance Zupančič in Novačan. Ostali poslanci pa so v Jevtičevem jugoslovanskem klubu. Iz vrst slovenskih poslancev nam zatrijujejo, da stoji za poslancem Novačanom tudi poslanec Markar. Od ostalih slovenskih poslancev so glasovali pri volitvah predsednika narodne skupščine za Komarovića sledeči: Vebler, Benko, Brenčič, Gajšek Kersnik, Klar, Koce, Semrov in Pevec, ki so tudi vsi razen Pleskovića, ki je za držan, da ni mogel na današnjo sejo, in Rudolfo Peveca, ki je baže že odpotoval, prisostvovali seji, na kateri je bila sklenjena ustanovitev kluba poslancev JRZ. Vsi so tudi vstopili v ta klub.

Organizacija JRZ

Rakek. — Ustanovni občni zbor kraljeve organizacije JRZ za občno Rakek se je vršil v nedeljo 20. t. m. ob 7. uri zvečer. Po kratki referatih pripravljalnega odbora je bil soglasno izvoljen odbor 14 članov z g. Modiceem Andrejem na čelu.

Drobne politične

Belgrad, 21. okt. m. Notranji minister dr. Anton Korosec je določil posebno komisijo, ki ima nalogo, da prouči cene življenjskim potrebščinam, ki stalno narastajo in ki nikakor niso v skladu s cenami ostalih proizvodov. Komisija, v kateri bodo zastopniki notranjega, trgovskega, kmetijskega, finančnega, prometnega ministristva in ministristva za socialno politiko in narodno zdravlje ter belgrajske občine, bo pričela zasediti 23. t. m.

Belgrad, 21. okt. m. Danes popoldne sta imela v Narodni skupščini sejo Jevtičev Jugoslovanski poslanski klub ter Jugoslovanski neodvisni klub. Na sejah obeh klubov se je razpravljalo o političnem položaju.

Belgrad, 21. okt. m. Ministrski svet je izdal uredbu z zakonsko močjo, s katero se pooblašča zunanji minister, da lahko v teku proračunskega

leta 1935-36 z izjemo § 3 točka 7 uradniškega zakona z dne 31. marca 1931 lahko postavlja na položaj opolnomočenih ministrov in izrednih poslancev v inozemstvu tudi osebe diplomatske-konzularne stroke, katerim je prestala služba zaradi upokojitve in ki so dokončali 60. leto, pa še niso prekočali 65. leta starosti. Uredba velja od 1. julija do 31. decembra t. l.

Belgrad, 21. okt. m. Danes dopoldne je imel sejo klub senatorjev JNS pod vodstvom predsednika Koste Timotijevića. Govorili so na tej seji o političnem položaju. Na koncu seje so sklenili, da se skliče nova seja dne 4. novembra, na kateri se bo debata, ki je bila prekinjena na današnji seji, nadaljevala.

»Ponedeljski Slovenec« je v notici o shodu g. Ljotića v Ljubljani priobčil netočne informacije. Resnica namreč je, da pride g. Ljotić v Ljubljano dne 22. oktobra in da ima že oblaštevno dovoljenje za predavanje o »aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih« v dvorani hotela Metropol. Njegovi somišljeniki ga torej niso mogli pričakovati že v nedeljo.

Knez-namestnik v Angliji

London, 21. oktobra. AA. Snoči ob 18.55 so prišli iz Pariza knez namestnik Pavle, kneginja Olga in njuno spremstvo. Od Pariza do Londona jih je spremljal dvorni minister Milan Antić, do Dobra se jim je pripeljal nasproti odpravnik poslovskega poslanstva Pavle Karović in novo imenovani poslanik Gruić. Na londonski postaji jih je pričakoval kentski vojvoda. Prisotni so bili tudi tajniki poslanstva dr. Radovanović, Babić-Djalski in Popović ter več uglednih članov jugoslovanske kolonije v Londonu. Gospa Babić-Djalska je izročila knežini Olgi šopek cvetja. — Gosti so se nastanili v hotelu »Claridge«. Knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta bila odlično razpoložena in sta očitno dobro potovala iz Pariza v London.

Žvenket z orožjem v Mandžuriji

Peking, 21. oktobra. b. Obmejni spor med zunanjim Mongolijo in Mandžurijo je stopil v kritičen stadij. Po vestih iz glavnega mesta zunanje Mongolije je izjavil mandžurski predstavnik, da bo Mandžurija v slučaju, če bo Mongolija odklonila njene zahteve, te zahteve rešila z orožjem.

Mukden, 21. oktobra. AA. Japonska policija je aretirala 60 uglednih Kitajcev, ki so jih osuili komunistične propagande. Med njimi so neki član Hongkonško-šanghajske banke, več zdravnikov, učiteljev, študentov, sester presbiterjanskega reda in več nameščencev angleško-ameriškega tobačnega trsta. Aretacije so izvale veliko pozornost, Angleški konzul je že protestiral pri japonskih oblasteh, češ, da aretirani Angleži niso mogli imeti ničesar skupnega s komunisti.

Ibn Saud se ženi

Pariz, 21. oktobra. AA. Havas poroča iz Kaira, da se je kralj Ibn Saud 18. t. m. oženil v Damasku, in sicer s pooblaščenico. Oženil se je s hčerko šejka Navafa el Salana iz Damaska. Odsotnega glavarja je zastopalo odposlanstvo 40 šejkov iz Nedžda in Hedžasa. Kralj Ibn Saud, ki mu je 55 let, sme imeti štiri žene. S svojo najnovejšo poroko hoče ta kralj okrepiti svoj vpliv v tem delu Hedžasa.

Naš novi poslanik v Berlinu

Belgrad, 21. oktobra. AA. Za kraljevskega poslanika v Berlinu je imenovan Aleksander Cincar-Marković, dosedanjí kraljevi poslanik v Sofiji. — G. dr. Aleksander Cincar-Marković se je rodil 20. junija 1889 v Belgradu. Pravno fakulteto je končal v Belgradu leta 1911. V diplomatsko službo je stopil marca 1918.

Potres pri Banjaluki

Belgrad, 21. oktobra. AA. V vrsti potresov v okolici Banjaluke je nastal hud potres, ki ga ni moči smatrati nepričakovane, ker se je iz vseh okoličin, znanih iz proučevanja banjaluske kotline, ta potres mogel pričakovati.

Danes, 21. okt. ob 12.53 so aparati potresomerskega zavoda na Tašmajdanu zabeležili začetek precej hudega potresa v daljavi 245 km zapadno od Belgrada. Maksimalni pomik tal v Belgradu je bil ob 12.83 in je znašal 40 mikronov z valovno periodo dveh sekund. Konec zapisovanja potresa v Belgradu je bil ob 12.19. Jakost potresa v epicentru je znašala 6 do 7 stopinj Forti-Markaljeve lestvice.

Polovična vozina do Belgrada

Belgrad, 21. oktobra. AA. Z odlokom prometnega ministra je dovoljena polovična vozna cena na državnih železnikih tja in nazaj vsem obiskovalcem radijske razstave v Belgradu, ki bo od 27. oktobra do 5. novembra. Obiskovalci kupijo s potrjeno legitimacijo radijske razstave pri odhodu cel vozni listek na podlagi železniške legitimacije, na kar jim bo vozni listek veljal s potrjeno legitimacijo radijske razstave za nazaj. Ta olajšava velja od 25. oktobra do 7. novembra.

Belgrajske vesti

Belgrad, 21. oktobra. m. Snoči se je v dvoran katoliške cerkve v Krunski ulici vršil občni zbor tukašnjega Prosvetnega društva. Za predsednika je bil izvoljen dr. Bojan Pirc, šef odseka Centralnega higijenskega zavoda, za tajnika Slavko Teršinar, za blagajnika Janez Stefančič, v odbor pa so bili izvoljeni še Tomaž Ulaž, Andrej Tumpej in Josko Krošelj.